

REAKCIÓ ÉS AZ ORVOSOK

Irta: Dr. Lövi Géza

Reakciónak a hétköznapi életben azt a *politikai* tevékenységet szoktuk megjelölni, amely arra irányul, hogy az igazságos társadalmi rend kiépítését hátráltassa vagy megakadályozza. A gyakorlat viszont azt mutatja, hogy ez a tevékenység nem szorítkozik csak politikai térre, hanem, hogy az élet számtalan olyan területein is megnyilvánulhat — és sajnos meg is nyilvánul — melyeknek a szorosan vett politikával, felületesen véve semmi, de lényegében mégis igen sok közük van. Gyakorlati okból tehát szükségessé vált, hogy a reakció fogalmának a fentírt tágabb és pontosabb meghatározását adjuk.

Annak az emberiség történelmében talán leghatalmasabb, mert minden előzőt betetőző, áramlatnak, mely kb. százötven évvel ezelőtt, tétován, ügyetlenül, kusza eszmékkel és gyakorlatlan taktikával indult el világhódító útjára és amely Marksztól és Engelsz munkájára következésképpen alapot, irányt és célkitűzést kapott; mely Leninnel a tett mezejére lépett és Sztalinnal a megvalósulás fokába ért, ennek az áramlatnak a legmélyebb alapeszméje, hogy minden embernek egyenlő joga van a boldogulásra. Akiben ez az elv él, az egyben köteles elfogadni azt a következtetést is, hogy a szocialista állam első feladata, hogy ezt a jogot *intézményesen* biztosítsa és megvalósítsa. A nem szocialista állam feladata más és korlátozottabb. Hogy például csak a sokat dicsért liberális államot említsük, ennek feladatát abban látták, hogy az egyén ténykedését teljesen szabadon hagyva, lehetőleg csak bizonyos »játék-szabályok« betartására ügyeljen, tekintet nélkül arra, hogy ezen ténykedésnek micsoda egyéni, vagy nyilvános következményei vannak. Az elméleti okfejtés mindig abból indult ki, hogy az egyén természetében rejlő tehetség csak így jutott legmagasabb kifejlődéséhez. A maguk igazának alátámasztására legkedveltebb érvük az, hogy az ember tulajdonképpen ösztönösen önző élőlény, tehát egy olyan rendszer, mely a legtermészetesebb ösztön kifejlesztésén és társadalmi értékesítésén alapszik, szinte önmagától teremti meg az elképzelhető legjobb világrendet, Hogy ez a felfogás milyen »eredményesen« igazolódott be, ahhoz az elmúlt harminc év történelmében súlyosabb cáfolatra szükség nincs. Hogy hova vezethet az is tenített önzés, azt eme tanok keneteljes szónokai és hirdetői talán nem is sejtették. Az a szörnyűség, melyen az emberiség talán három nemzedéke keresztül ment, ma már feleslegessé teszi az elméleti vitát. De annál szükségesebb leszámolni ezekkel az elvekkel és még inkább a belőlük eredő öntudatlan beállítottsággal, melyet örökségképpen még ma is nagyon sokan tevékenységükben kifejtjenek. Hiszen ezzel csak a múltat folytatják abban a jelenben, melyet csak akkor valósíthatunk meg eszméink szellemében, ha egyénileg is állítjuk magunkat az egész közösség, az új társadalmi

rend első számú erkölcsi parancsára: *Mindent a közösségért*, mert csak azon keresztül kaphatjuk vissza a boldoguláshoz szükséges javak ránk eső részét.

Valamikor, nem is olyan régen, az orvosi pályára vonatkozólag az alapbeállítottságnak megfelelően, a minél többet dolgozni, egyértelmű volt a minél többet keresnival. Az orvos társadalmi értékének elbírálásánál az utóbbi volt a fokmérő. Érthető, hogy mindent ennek az elvnek rendelték alá. Egy cím, vagy egy állás, nem a jövedelemnek, hanem reklámképességének köszönhetette becsét. Tekintettel a közintézmények azon irányzatára, hogy a rászorulóknak csak látszatra nyújtsanak segílyt, valójában feladatukat teljesítették a szükséghez képest. Ezért egy ilyen állás betöltése az orvosok túlnyomó részének nem jelent különösebb kötelezettséget sem időben sem fáradságban. És micsoda tülekedés volt egy megüresedett állás körül. Nagy jövedelmű orvosokat láthattunk egy, esetleg két ezer dináros állás elnyerése érdekében minden követ megmozgatni. Miért? Mert a cím a »réztáblán« a sokszorosát hozta a fizetésnek.

És ma? Ma minden állás betöltőjétől jogosan kívájuk, hogy tudásának megfelelően a legtöbbet, de minden esetben legalább annyit nyújtson, mint a legjobban fizető betegeknek. Az állás ma nem reklám, hanem feladat. Feladat, melyet a közösség ruház az állás viselőjére meghatározott útasítással. Az állás ma, amikor kevés az orvos és sok a feladat, az előírt munkaidőnél jóval többet jelent munkában és időben egyaránt. Az orvos egyetlen elégtétele csak az, hogy az ujjáépítésben magasabb feladatot kap, mint a tanulatlan kétkezi munkás, aki szürkén, névtelenül túlórázik és az ismeretlen százezrek egyikeként nem látja munkája közvetett eredményét és a legtöbb esetben nem remélheti annak személyes méltánylását. Minden jóérzésű orvostól — politikai pártállására való tekintet nélkül — elvárható, hogy ezt így és csakis így fogja fel. Ha valaha megkívánta egy hivatás, hogy közhasznúnak ismerjék el, akkor az az orvosi volt. És az orvosi kar minden tagja hangoztatta is ezt a felfogását. A körülmények azelőtt olyanok voltak, hogy ezt — az orvosok túlnyomó többségénél — el nem ismerni nehéz volt. Ma azonban igen gyakran furcsa és ennek szögesen ellentmondó tünetekre bukkanunk. Ma ellentétben a múlttal ki-ki a másikat tuszkolja, bokszoja az üres állásokba.¹⁾ Mert kevés az orvos, a magángyakorlatnak nem szükséges a reklám, a beteg örül, ha az orvost otthon találja. Kár minden percért, amit nem a rendelésben tölt el . . . »Nagyon nehéz erről nem szatírárt írni.«

Nem rendelkezőnk pontos kimutatással, de becslésünk szerint lakosságunk túlnyomó többsége munkás, illetőleg azok családtagjai és joguk van orvosi segílyre a közintézményeken keresztül. Ezeket ellátni nem csak elsőrendű, hanem túlzás nélkül mondva *ma* majdnem kizárólagos feladat. Nem lehetünk tekintettel arra, hogy a na-

¹⁾ Szubötícán — hogy csak egy példát említsünk — hosszú tárgyalásokat kellett folytatni, hogy a két szakorvos közül melyik vegye át a kórház egyik főorvosi állását, mert egyik sem akart »beugrani« s végül is úgy oldották meg a kérdést, hogy hetenként főlváltva dolgozzék majd a két »pályázó«.

pi hat, nyolc vagy tízórás hivatalos elfoglaltság mellett a magán-
gyakorlatra nem jut idő és nem lehet kifogás az sem, hogy a fizet-
ések olyan alacsonyak, hogy megánrendeléssel kell a hiányt fe-
dezni. *A szakképzettség nem egy gyümölcsöző előjog, hanem köz-
érdeket szolgáló kötelesség.* Aki ennek nem tesz eleget, vagy az el-
lentézes nézeteket és cselekvést elnézésével támogatja, az a reak-
ciót szolgálja. A reakciót szolgálni pedig egyértelmű azzal, hogy
kiszolgáltatjuk a keservesen kivívott győzelmet és hiábavalóvá
tesszük az érte hozott óriási áldozatokat.

TALÁLKOZÁS A TÓNÁL

Irtó: Zogovics Radován

A négy brigád júniusi menete előtt, amely a hercegovinai ha-
tártól Boszanszka Krajina felé vezetett, a hűvös pirkadatok víz-
benfőtt bárányhúst ettünk. Ez volt a hetvenhatodik kenyérméltű
étkezésünk, hetvenhatodszor ettük a megszózott vagy sótalan húst
magában s már megszoktuk az ilyen étkezéseket. Mégis, ebben a
reggeliben csalódtunk. Ugy tűnt, hogy nem kaptuk meg mindazt,
amit reméltünk. Nem azért, mert nem kaptunk jó ételt, hanem
azért, mert nem olyan reggelit kaptunk, amely méltó egy ilyen
készülődéssel és türelmetlenséggel teli reggelhez, amikor hosszú
és ismeretlen útra indulunk, amikor egyesül négy brigád és elin-
dul új tájak felé, új ütközetekbe és eseményekbe. Ez a reggel
eszünkbe juttatta gyermekkori emlékeinket, szokásainkat, ünne-
pélyes nyugtalanságunkat. Elszomorított bennünket, pedig kemény
emberek voltunk; elszomorított bennünket akár a gyermekeket,
akik nyugtalanul alszanak az ünnep előestéjén.

Egy-egy darab vízbenfőtt bárányhúst reggeliztünk és meg-
kezdtük a közel négy hétig tartó menetet. Egész nap meneteltünk,
vittük magunkkal a kenyértarisznyákat, puskákat és golyószóro-
kat, húztuk magunk után az élelemrakományt, úztuk a megrjadt,
nevetséges nyájakat, cipeltük a nehéz hordágyakat, amelyeken
sebesültek feküdtek. Siettünk, ahogy a túlterhelt emberek sietnek,
időről-időre meg-megállva — egész nap pihenés nélkül. Áthalag-
tunk két hegyen; a völgyből mint elérhetetlen magasságokra te-
kintettünk a csúcsokra, amelyeken keresztül utaink vezettek. Volt
amikor mint az orvul támadó golyója, pillanatokra erőt vett raj-
tunk a fáradtság és a tehetetlenség. Mégis este, amikor megszáll-
tunk közvetlenül Kalinovik előtt, amikor marhasültet vacsoráztam
és a páfrányágyon kinyújtottam fáradt végtagjaimat, — éreztem,
hogy a lelkem gazdagabb, mint tegnap volt, s úgy tűnt, hogy csak
azért feküdtem a hátamra, hogy ez az új gazdagság szabadon
nöthessen mellemben.

A harc, ha egyszer mozgósítja az ember szívét, soha többé
nem hagyja nyugton. Szüntelenül dolgozik körülöttünk, bennünk,
úgy ahogy a patak fáradhatatlanul dolgozik az erdőben, a fa tör-
zse körül és benne. Ha kifárasztja valamelyik idegünket vagy sejt-
tünket, újakat ébreszt fel, hogy éljenek, élményeket gyűjtsenek
gazdagítsák lelkünket. Ha elvesz tőlünk kedves, megbízható em-
bereket, küld újakat, ünnepeket rendez: váratlan találkozásokat,
emberek váratlan felfedezését — a menetben és a rohamban, a